

Posudek oponenta disertační práce

Autorka práce:
Mgr. Jana Švábová

Název práce:
Obchodní kupní smlouva

Obor: Obchodní právo

Školitelka: prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc.,
vedoucí Katedry obchodního práva PrF UK v Praze

Oponent: prof. JUDr. Karel Marek, CSc.
Pracoviště oponenta: Akademie STING, vysoká škola, Brno - Jundrov

Na základě jmenování oponentem provedeného dopisem děkana Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze prof. JUDr. Jana Kuklíka, DrSc., podávám následující posudek.

I.

Aktuálnost a náročnost tématu doktorské disertační práce, metody zpracování

Pro evropské občanské právo je zatím typické, že upravuje jen jednotlivé dílčí otázky, které nevytvářejí ucelený systém. Neexistuje ani není navržen "evropský občanský zákoník", který by mohl sblížit právo členských států, i když úvahy o jeho možné přípravě existují. I když byl vypracován Společný referenční rámec jen jako nezávazný nástroj (metodického charakteru), je to významné východisko pro zákonodárce i pro smluvní strany.

Cestou, která vede ke sblížení civilního, resp. soukromého práva, je dnes sblížení prostřednictvím soukromých projektů. Do této skupiny lze řadit např. UNIDROIT a další.

Do případného vytvoření evropského občanského práva, jehož základem bude občanský zákoník, je ještě daleko. V nejbližším období lze nejspíše očekávat fragmentární úpravy k aktuálním dílčím problémům.

V oblasti evropského sekundárního práva bylo již uskutečněno rozsáhlé uspořádávací dílo. Jak známo, inkorporační metodou jsou nahrazovány starší směrnice směrnicemi novými, kodifikujícími.

Činnost podnikatelských subjektů v dnešní společnosti by měla být určována důsledným snažením se o efektivnost veškerých aktivit, které tyto subjekty provozují. Efektivnosti má napomáhat i právní úprava, která by měla být prosta brzdících mechanismů a podnikatelskou činnost podporovat, napomáhat k uplatňování vůle podnikatelů při uzavírání a realizaci smluv. Současně by však právní úprava neměla sledovat jen zájem podnikatele, ale i zájem veřejný (zejména vyloučení těch subjektů, které zabezpečují své příjmy porušováním zásady poctivého obchodního styku). Prosperitu společnosti lze totiž podle našeho názoru založit jen na poskytování kvalitních služeb při respektování etických zásad platných i v podnikání.

Při funkčním pojetí efektivnosti práva hledáme podstatu efektivnosti především v jeho funkčnosti. Jde o zjištění míry, jak se naplňují funkce práva, i o zjištění okolností, za nichž se plní.

Autorka přitom zkoumá nejčastěji používanou obchodní smlouvu, a to smlouvu kupní.

Použita je především metoda zpracování historická, komparativní a analytická. Jde o téma aktuální a náročné ke zpracování.

II.

K obsahovým otázkám, dosaženým výsledkům a novým poznatkům

Disertantka v práci navazuje na dřívější významné teoretické práce, zejména mj. na práce prof. Stanislavy Černé, jejíž vedení této práce je zřejmé z obsahu posuzovaného díla.

Autorka se po úvodu i po historickém exkurzu a po nadnárodních aspektech kupní smlouvy (s. 6 - 43) věnuje obchodní kupní smlouvě (s. 44 - 55). Poté zkoumá koupi podle nového občanského zákoníku (s. 56 - 88).

Následně se zaměřuje na práva a povinnosti smluvních stran (s. 89 - 111) a nabývání vlastnictví od neoprávněného (s. 112 - 147).

Práci pak uzavírají kapitoly Vedlejší ujednání při kupní smlouvě (s. 148 - 153) a Závěrečné shrnutí.

Je přitom třeba říci, že úprava v obchodním zákoníku se bude ještě poměrně dlouho aplikovat.

Právní úprava obchodně závazkových vztahů se nacházela ve III. části obchodního zákoníku, tj. v ustanoveních § 261 až 755 obchodního zákoníku. Tato právní úprava

byla zásadně dispozitivní, strany se tedy od ní mohly odchýlit nebo ji vyloučit s výjimkou tzv. kogentních ustanovení, která byla zásadně určena v § 263 obchodního zákoníku, a to v 1. odst. vyjmenováním konkrétních ustanovení a ve 2. odst. jejich vymezením. Je možno říci, že tento výčet subjektům velmi pomohl.

Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku mj. uvádí, že úprava neobchodní a obchodní kupní smlouvy byla dosud oddělena a svěřena občanskému i obchodnímu zákoníku v podobě tzv. komplexních úprav. Jejich dualismus vychází z duality soukromého práva promítnuté jak do kodifikace obecného občanského práva, tak i obchodního práva. Ta má své historické příčiny, ale v různých evropských státech byly tyto zdvojené úpravy postupně odstraňovány (poprvé ve Švýcarsku r. 1881; následovaly Itálie, Nizozemsko, Rusko aj.). Naši dosavadní zákonnou úpravu kupní smlouvy poznamenaly různé vlivy.

Jak je zřejmé, vychází právní úprava NOZ z úpravy, která byla provedena obchodním zákoníkem. To jistě uvítají osoby podnikatelské sféry. Tato úprava je jim totiž známá.

Vydeme-li z další části důvodové zprávy, pak tato uvádí, že koncepčně se úprava inspirovala švýcarskou úpravou v tom smyslu, že nejprve se formulují obecná ustanovení společná pro všechny případy koupě. Následují ustanovení o koupi movitých věcí, odchylky vztahující se ke koupi nemovitých věcí a ustanovení o vedlejších doložkách v kupní smlouvě. Obecná ustanovení sledují pojmové vymezení kupní smlouvy a řešení otázky určitosti kupní ceny, jakož i stanovení základních povinností stran, přičemž se zvláštní zřetel bere na otázky spojené s plněním a přechodem nebezpečí škody na věci.

K postupu právní úpravy od obecného ke zvláštní úpravě nelze mít žádných výhrad. Jde o obvyklé a správné řešení.

Už římské právo rozumělo kupní smlouvou (*emptio venditio*) synallagmatický závazek, jehož podstata je ve směně věci za peníze. Smlouva se původně uzavírala jako reálný kontrakt předáním věci i peněz - z ruky do ruky. K platnosti smlouvy se vyžadovalo individuální nebo generické určení prodávajícího předmětu a dohoda o ceně. V oblasti obchodu pak vznikla zvláštní dodávková smlouva; tou se prodávající zavázal prodat věc, kterou ještě neměl a musel ji za účelem prodeje teprve získat.

Podle základního ustanovení, tj. podle § 2079 NOZ se kupní smlouvou prodávající zavazuje, že kupujícímu odevzdá věc, která je předmětem koupě, a umožní mu nabýt vlastnické právo k ní, a kupující se zavazuje, že věc převezme a zaplatí prodávajícímu kupní cenu.

Autorka ve své práci rozebírá řádně všechny podstatné náležitosti podle právní úpravy v novém občanském zákoníku. Rozebírá i řadu otázek nepodstatných. S jejími postoji a výsledky bádání lze obecně souhlasit.

III. **K formálním otázkám, k originalitě**

Práce je vybavena uměřeným seznamem výchozí literatury (vč. zahraniční), je též vhodně členěna. Po formální stránce je pěkně zpracovaná, zásadně neobsahuje přepisy ani tiskové chyby. Její tvorba byla pečlivá.

Dílo je dokumentováno prameny, je citována literatura. Citace nejsou používány samoúčelně ani jejich řazení není náhodné. Autorka tím prokazuje svoji schopnost práce s literaturou.

K formální stránce práce nemám výhrad.

IV. **Náměty pro obhajobu**

V rámci obhajoby práce by se autorka mohla vyjádřit k těmto otázkám:

- ke s. 7
Je dnešní právní úprava pro nepodnikatelské a podnikatelské subjekty sjednocená?
- ke s. 17
Jak hodnotí autorka úpravu „kupní smlouvy“ v hospodářském zákoníku z pohledu techniky vzniku smlouvy?
- ke s. 47
Nechybí ve výčtu ustanovení § 261 odst. 2 obchodního zákoníku?
- ke s. 50
Nešlo zde spíše o podstatné části než podstatné náležitosti? Vidí autorka mezi těmito pojmy rozdíl?
- ke s. 80
Jak hodnotí autorka právní úpravu vyloučení věci při koupi závodu?
- ke s. 148
Je možno v tuzemsku sjednat i měnovou doložku?

V. **Celkové hodnocení, přínos pro další rozvoj oboru, splnění cíle práce**

V práci se projevuje plná schopnost doktorandky ke zpracování tohoto druhu práce. Práce obsahuje původní výsledky a je přínosná i jako východisko pro zpracování dalších dílčích témat.

Posuzované dílo je po mém soudu nadstandardní úrovně ve vztahu k požadavkům kladeným na tento druh prací. Jde o práci, jejíž zpracování si vyžádalo odpovídající úsilí (např. při získávání a studiu pramenů).

Při závěrečném hodnocení je třeba říci, zda práce splnila stanovená kritéria či nikoli. Zde se přikláním plně ke kladné odpovědi.

Po úspěšné obhajobě doporučuji udělení vědecko-akademické hodnosti Philosophiae doktor, ve zkratce Ph.D.

V Brně, 10. července 2014

prof. JUDr. Karel Marek, CSc.